

SUOMEN EVANKELIS-LUTERILAINEN KIRKKO
Kirkon keskusrahasto

Tilinpäätös
1.1.–31.12.2017

Asianumero: DKIR/224/00.01.02/2018 Kirkon keskusrahasto

Hyväksytty kirkkohallituksen täysistunnossa 27.2.2018

KIRKKOHALLITUS

Sisällys

1. Yleistä taloudesta ja sijoitusympäristöstä	1
2. Kirkon keskusrahasto.....	2
2.1 Kirkon yhteinen toiminta	2
2.2 Kirkon palvelukeskus	4
2.3 Investoinnit	7
2.4. Kirkon keskusrahaston rahoituslaskelma	7
2.5. Toiminnan riskit	7
3. Kirkkohallituksen esitys tuloksen käsittelystä	8

1. Yleistä taloudesta ja sijoitusympäristöstä

Vuotta 2017 leimasi poliittisen epävarmuuden vaimeneminen. Vuoden alussa sijoitusmarkkinoiden katse oli tiukasti Yhdysvalloissa, kun Donald Trump vannoi virkavalansa tammikuun lopulla. Trumpin vaaliteema ”Make America Great Again” piti sisällään lupaukset mm. mittavasta verouudistuksesta, infrastruktuuri-investoinneista sekä Yhdysvaltain ulkomaankauppapolitiikan uudistuksista. Euroopassa Brexit-neuvottelut, Ranskan vaalit ja Espanjan sisäpoliittinen tilanne olivat pitkin vuotta otsikoissa. Geopoliittiset jännitteet olivat myös ajoittain esillä, erityisesti Pohjois-Korean ydinaseohjelma kiristi tunnelmaa.

Globaalin rahapolitiikan osalta merkittävästi vahvistunut talouskasvu nosti esiin kysymyksen keskuspankkien ultrakevyyden rahapolitiikan jatkumisen kestävydestä. Keskuspankit ovatkin ottaneet ensiaskeleet rahapolitiikan normalisoinnissa, mutta etenemisvauhti on hyvin maltillinen. Yhdysvaltain Fed on tässä pisimmällä nostettuaan ohjauskorkiaan kolmeen otteeseen vuoden 2017 aikana. Tämän lisäksi Fed aloitti loppuvuodesta taseensa asteittaisen supistamisen. EKP on myös käynnistänyt valmistelut rahapolitiikan normalisoinniseksi ja pienentänyt arvopapereiden osto-ohjelmaansa. Inflaation pysyessä edelleen keskuspankkien tavoitteiden alapuolella ei keskuspankeilla ole välitöntä tarvetta muutoksille.

Suhdannekehitys tarjosi vuonna 2017 pääosin positiivisia yllätyksiä. Euroalueella talouskasvu nopeutui noin 2,5 prosenttiin, Yhdysvaltojen yltäessä yli 3 prosentin talouskasvuun vuoden loppua kohden. Kehittyvissä talouksissa kasvu elpyi tai säilyi vahvana. Kiinan talouskasvu (n. 6,8 %) ylitti sijoittajien odotukset ja peloista huolimatta maan velkaantumisen ei rajoittanut talouskasvua. Viime vuonna nähtiin pitkästä aikaa synkronoitu noususuhdanne, kun kaikissa isoissa talouksissa suhdannetilanne parani.

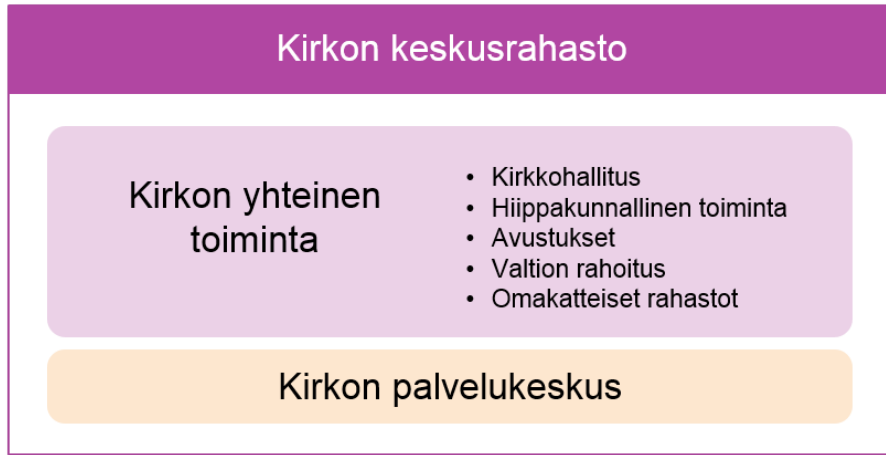
Valtiovarainministeriön Taloudellisen katsauksen (talvi 2017/19.12.2017) mukaan Suomen BKT:n ennustetaan kasvavan 3,1 % vuonna 2017. Yksityisen kulutuksen kasvu jatkuu työllisyyden kohenemisen tukemana, asuntorakentamisen suhdannetilanteessa ei näy vielä rauhoittumista ja tuotannollisia investointeja on tehty runsaasti.

Viennin nopeaan toipumiseen ovat vaikuttaneet ennen kaikkea maailmankaupan kasvu ja myönteinen talouskehitys useimmissa Suomen tärkeimmissä vientimaissa. Vuonna 2018 talouskasvu hidastuu 2,4 prosenttiin. Vienti kasvaa kysynnän vetämänä ja Suomi ei enää menetä markkinaosuuksia. Työllisyyden kasvu nopeutuu prosenttiin vuonna 2018. Vuosina 2018 ja 2019 palkkojen nousu kiihtyy. Yksikkökustannukset nousevat, mutta kilpailijoita maltillisemmin, ja suomalaisen tuotannon kilpailukyky kohenee edelleen.

Julkisyhteisöjen velka kääntyi laskuun suhteessa BKT:hen vuonna 2016. Bruttokansantuotteen nopea kasvu alentaa velkasuhdetta ja velkasuhde näyttäisi painuvan 60 prosentin alapuolelle vuonna 2019. Kun talouskasvu hidastuu ja ikäsidonnaisten menojen kasvu jatkuu, velkasuhde uhkaa alkaa kasvaa uudelleen ensi vuosikymmenellä. Vuonna 2019 BKT kasvaa 1,9 %.

2. Kirkon keskusrahasto

Kirkon keskusrahaston rakenne:

Vuoden 2016 alussa kirkon keskushallintouudistuksen yhteydessä Kirkon eläkerahasto eriytettiin Kirkon keskusrahastosta, tätä koskevat säännökset sisältyvät kirkkolakiin ja kirkkojärjestykseen. Muutos oli käytännössä pelkästään lainsäädäntötekkinen. Kirkon eläkerahasto jatkoi Kirkon keskusrahaston eläkerahaston toimintaa, ja Kirkon keskusrahaston eläkerahaston varat, oikeudet ja velvoitteet siirtyivät kirkon eläkerahastolle. Muutoksen jälkeen Kirkon keskusrahastoon sisältyvät kirkon yhteinen toiminta ja Kirkon palvelukeskus (Kipa).

2.1 Kirkon yhteinen toiminta

Kirkon yhteinen toiminta -osa sisälsi vuonna 2017 Kirkkohallituksen ja hiippakuntien toiminnan, avustukset, valtion rahoituksen sekä omakatteiset rahastot. Pääosa avustuksista oli vuonna 2017 seurakunnille myönnettäviä avustuksia. Avustuslajeja ovat verotulojen täydennys, harkinnanvarainen avustus ja rakennusavustus.

Kirkon yhteisen toiminnan tulos talousarvioon verrattuna:

milj. euroa	TP 2016	TA 2017	TP 2017	TP 2017 B	ylitys-/alitus+ TA-TP B
Kirkkohallitus	21,5	27,0	10,4	25,7	1,3
Hiippakunnat	13,3	13,1	12,7	12,7	0,4
Avustukset	119,7	7,2	7,1	7,1	0,1
Valtion rahoitus		0	-0,3	-0,3	0,3
Omakatteiset rahastot	-0,3	0	-0,5	-0,5	0,5
Yhteensä	154,2	47,3	29,4	44,7	2,6

Kirkkohallituksen tulokseen vaikutti kertaluonteisena eränä Katajanokalla sijaitsevien kiinteistöjen (Satamakatu 11, ns. A-talo ja Luotsikatu 1 a, ns. C-talo) myyminen vuoden 2017 aikana. Kaupasta saatu myyntivoitto oli 18,6 milj. euroa, Helsingin kaupungille maksettiin maankäyttömaksuna 3,3 milj. euroa. Edellä olevassa taulukossa sarakkeessa TP 2017 B esitetään vuoden 2017 tilinpäätös ilman kertaluonteista 15,3 milj. euron tuloerää. Niin ikään vuoden 2016 tulokseen vaikutti kertaluonteisena eränä Katajanokalla sijaitsevan kiinteistön (Satamakatu 9, ns. B-talo) myyminen.

Laki valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin (rahoituslaki) tuli voimaan vuoden 2016 alussa. Rahoituslain mukaan seurakunnille lailla annettuja yhteiskunnallisia tehtäviä korvataan valtion talousarviosta maksettavalla rahoituksella ja samalla luovutaan seurakuntien yhteisövero-osuudesta. Korvattavia yhteiskunnallisia tehtäviä ovat hautaustoimi, väestökirjanpito tehtävät sekä kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpito. Kirkon keskusrahastolle maksettavan valtion rahoituksen suuruus oli 114 milj. euroa vuonna 2017, tämän lisäksi seurakuntien verotuskustannuksia alennettiin noin 6 milj. eurolla. Kirkolliskokous päätti touko-kuussa 2015 rahoituksen jakoperusteista. Seurakunnille jaettiin kuukausittain yhteensä 107 milj. euroa kunnan väkiluvun perusteella, kirkkohallituksen täysistunto myönsi avustuksia yht. 5 milj. euroa kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten ja irtaimiston ylläpitoon ja 2 milj. euroa käytettiin jäsentietojärjestelmä Kirjurin ylläpito- ja kehitystyöhön. Rahoituksen käytöstä raportoidaan opetus- ja kulttuuriministeriölle syyskuun 2018 loppuun mennessä.

Valtion rahoitusta on vuodesta 2017 alkaen käsitelty omana erillisenä osanaan Kirkon yhteisessä toiminnassa.

Kirkon yhteistä toimintaa on kuvattu tarkemmin erillisessä Kirkkohallituksen ja hiippakuntien vuosikertomuksessa.

Toiminnan rahoitus

Kirkon yhteinen toiminta rahoitetaan seurakuntamaksutuloilla, jotka peritään perusmaksuna laskennallisen kirkollisveron perusteella. Vuonna 2017 perusmaksu oli edelleen 7,5 %. Laskennallinen kirkollisvero saadaan jakamalla kirkollisvero veroprosentilla.

Kirkon keskusrahaston tulot määräytyvät kaksi vuotta aikaisempien verotulojen perusteella (vuoden 2017 maksutulot perustuivat vuodelta 2015 toimitettuun verotukseen). Näin ollen seurakuntien verotuloissa tapahtuvat muutokset vaikuttavat automaattisesti kirkon keskusrahaston tuloihin kahden vuoden viiveellä.

Kirkon yhteisen toiminnan toimintakatteen jälkeiset erät ovat kehittyneet seuraavasti:

milj. euroa	TP 2016	TA 2017	TP 2017	TP 2017 B	ylitys-/alitus + TA-TP B
Toimintakate	-154,2	-47,3	-29,4	-44,7	2,6
Perusmaksu	49,9	49,3	49,2	49,2	-0,1
Valtion rahoitus	114,0				
Sijoitus ja rahoitus	0,9	1,6	1,5	1,5	-0,1
Vuosikate	10,6	3,6	21,3	6,0	2,4
Poistot	- 5,1	- 4,0	- 6,4	- 6,4	-2,4
Tilinpäätössierot	0,1	0,1	-0,3	-0,3	-0,4
Tilikauden ylijäämä	5,6	-0,3	14,6	-0,7	-0,4

Vuodelle 2016 valtion rahoitus 114 milj. euroa budjetoitiin toimintakatteen alapuolelle samaan ryhmään kuin seurakuntien maksamat perusmaksutulot.

Perusmaksun lisäksi kirkon keskusrahasto saa tuloja sijoitustoiminnastaan. Vuonna 2017 kirkon keskusrahaston markkina-arvoltaan 35,8 milj. euron (31.12.2017) suuruinen sijoitussalkku tuotti 8,3 %, kansainvälisen ja ekumeenisen rahaston 5,4 milj. euron salkku 7,47 % ja diakoniarahaston 1,9 milj. euron salkku 6,06 %. Kuten eläkerahastossakin, myös täällä käytetään varainhoitajien palveluja ja noudatetaan vastuullisen sijoittamisen periaatteita.

Poistot olivat arvioitua suuremmat. Kipan tietojärjestelmien poistoaika lyhennettiin 7 vuoteen siten, että järjestelmät poistetaan loppuun tasapoistoin vuosina 2017 ja 2018. Aikaisempi poistoaika olisi ollut 10 vuotta. Poistoaikaa lyhennettiin, koska Kipan järjestelmiä koskevat sopimukset päättyvät kuluvana vuonna.

Tilikauden ylijäämä oli 14,9 milj. euroa ennakoitua suurempi. Tämä johtui Katajanokan kiinteistökaupoista.

Tulevaisuuden näkymät

Kirkolliskokous vahvisti perusmaksuksi 6,5 % vuodelle 2018. Yhden prosenttiyksikön alennuksen vaikutus perusmaksutuloon on 6,5 milj. euroa. Keskusrahastomaksun alentamisen seurauksena vuoden 2018 talousarvion alijämä on n. 7,2 milj. euroa.

Perusmaksun tulee olla 6,5 % myös suunnitelmavuosina 2019 ja 2020. Keskusrahastomaksun alentamisella tuetaan seurakuntatalouksien taloudellista tilaa ja vahvistetaan seurakuntien toimintaedellytyksiä.

Vuoteen 2021 mennessä Kirkon yhteisen toiminnan talouden tulee olla tasapainossa ja 6,5 %:n suuruinen keskusrahastomaksun tuotto riittää kattamaan toiminnan kulut ja poistot.

2.2 Kirkon palvelukeskus

Vuosi 2017 oli Kirkon palvelukeskuksen kuudes toimintakausi. Vuoden aikana valmisteltiin siirtymävaiheen jälkeiseen vakiintuneempaan palvelutuotantoon kohdennettu toimintastrategia. Palvelukeskuksen taloutta tasapainotettiin voimakkaasti. Palvelukeskuksen sisäiset työjärjestelyt sekä vastuunjako- ja työnjakotaulukon ulkopuoliset asiakastyöt olivat merkittävä tarkastelun kohde. Palvelukeskuksen toiminnan tehostamiseen kiinnitettiin erityistä huomiota myös järjestelmien kehittämisissä.

Asiakkaat

Vuoden 2017 alussa vastaanotettiin loput noin 100 uutta asiakasta. Tämän jälkeen ovat kaikki kirkon talousyksiköt siirtyneet Kirkon palvelukeskuksen asiakkaiksi lakisääteisen siirtymäajan puitteissa. Vuoden 2017 aikana valmisteltiin yksi seurakuntaliitos ja yksi yhtymärakennemuutos.

Asiakasyhteistyön vahvistamiseksi perustettiin kolme asiakastyöryhmää: yksi pienille, yksi keskiuurille ja yksi isoimmille asiakkaille. Työryhmien tehtävänä on eri näkökulmista tarkastella yhteistyötä sekä ehdottaa ja työstää parannuksia. Tavoitteena on kokonaiskirkollisesti kehittää talous- ja henkilöstöhallinnon tehokkuutta.

Henkilöstö

Alkuvuoden uusien asiakkaiden tehostetun tuen jälkeen asiakkaiden vastaanottoon ja kouluttamiseen erikoistunut tiimi purettiin. Vuoden 2017 aikana käytiin Kirkon palvelukeskuksessa YT-neuvottelut, jonka ulkopuolella oli palkanlaskenta ja kirjanpito. Menettelyn lopputulemana lakkautettiin 15 työtehtävää. Tämän lisäksi joitakin määräaikaista palkanlaskijan ja kirjanpitäjän tehtäviä ei enää jatkettu. Kokonaisuudessaan henkilöstömäärä väheni näiden toimenpiteiden seurauksen noin 30 hengellä.

Korvausrekrytointeja tehtiin vuoden aikana poislähteneiden tilalle tuotantoprosesseittain laaditun resurssisuunnitelman mukaisesti. Vuoden lopussa henkilöstömäärä oli alle tavoitetilan, minkä johdosta eri prosesseissa oli avoinna olevia korvausrekrytointitarpeita.

	Tot 2012	Tot 2013	Tot 2014	Tot 2015	Tot 2016	Ta 2017	Tot 2017
Henkilömäärä	45	98	129	132	139	130	98
HTV	33	77	111	132,5	135,8	130	117,7

Talous

Kirkon palvelukeskuksen tulot olivat suoritekohtaisten toimintatuottojen osalta talousarvion mukaiset. Vuoden aikana toteutetut palvelujoustot, palvelukokeilut sekä seurakuntaliitoksiin ja muihin asiakaskohtaisiin kertaluontoisiin töihin liittyvä laskutus nosti toimintatuottoja talousarviota korkeammiksi.

Vuodelle 2018 palvelukeskukselta edellytetty palvelukeskusmaksujen alennus noin 750 000 eurolla tarkoitti voimakkaiden sopeuttamistoimien täytäntöönpanoa jo vuoden 2017 aikana, jotta vuoden 2018 alempi toimintakulutaso voitaisiin saavuttaa. Tämän seurauksena mm. henkilöstökulut alittivat merkittävästi vuoden 2017 talousarviossa suunnitellun tason. Tiukan talouskurin seurauksena toimintakulut toteutuivat kokonaisuudessaan talousarviota matalampina.

Kipan talouslukujen toteutuminen vuonna 2017:

TP 1 000 euroa	TP 2012	TP 2013	TP2014	TP2015	TP2016	TA2017	TP2017
Toimintatuotot	164	1 056	2 555	5 370	6 818	9 400	9 645
Toimintakulut	-2 686	-5 752	-7 817	-9 420	-9 374	-9 400	-8 835
Toimintakate	-2 522	-4 696	-5 262	-4 049	-2 556	0	810
Investoinnit	2 715	1 537	2 023	1 073	1 025	700	606

Kipan investointien toteutuminen vuonna 2017:

Investointimäärärahat sisältävät käyttöönotot, lisenssit ja kehittämiseen.

	TA2017	TP2017
Atos, Matka- ja kulujärjestelmä ja Portaali	40 000	26 920
Basware, Maksuliikenne ja Välityspalvelu	20 000	3 720
Fujitsu, Ydinratkaisu	520 000	510 324
CGI, Palkanlaskenta	120 000	65 472
Yhteensä	700 000	606 437

Johtokunta

Kirkon palvelukeskuksen johtokunta kokoontui vuoden aikana 8 kertaa ja käsitteli 93 pykälää. Merkittävimpiä asiakokonaisuuksia olivat strateginen johtaminen (strategian päivitys ja strateginen ohjaus), talouden ja toiminnan ohjaaminen (talouden ja toiminnan seuranta kuukausitasolla, talousarvio ja tilinpäätös), palvelukeskuksen tietojärjestelmien kehitys (kehityshankkeiden hyväksyminen) sekä palvelukeskuksen uuden hinnaston kehittäminen.

Tulevaisuuden näkymät

Tavoitteena on edelleen, että Kirkon palvelukeskus pystyy kirkon sisällä henkilöstö- ja taloushallinnon prosessien valtakunnallisena keskitettyjen palveluiden tuottajana toimimaan kustannustehokkaasti ja laadukkaasti.

Talouden tasapainon saavuttamisen jälkeen siirrytään palvelukeskuksen kehityksessä seuraavaan vaiheeseen, jossa palvelukokeiluiden kautta toteutetaan mahdollisia palvelulaajennuksia.

Perustettujen asiakastyöryhmien tehtävänä on tunnistaa ja priorisoida kehityskohteita sekä mahdollisia asiakasryhmäkohtaisia palvelulaajennustarpeita.

Kipan säästön käyttäminen

Kirkon keskusrahaston taloussäännön mukaan edellisenä vuonna syntynyt säästö on käytettävissä seuraavana vuonna (5 §: Sitovuustason mukaista määrärahaa ei saa ylittää. Ylitystä arvioitaessa mahdollisesta tilikauden ylityksestä vähennetään edellisenä vuotena syntynyt vastaava säästö.)

Kipan vuoden 2018 talousarvio on tehty erittäin tiukaksi. Suunnitelmissa on varauduttu vain ns. normaalien palveluprosessien hoitamiseen ja toiminnan pienimuotoiseen kehittämiseen, mutta ei merkittäviin asiakas-/järjestelmäprojekteihin.

Tarkoitus on käyttää vuodelta 2017 jäänyttä säästöä vuoden 2018 aikana toiminnan ja palvelujen kehittämiseen johtokunnan erikseen päättämällä tavalla mm. seuraavasti: a) tilat ja toiminnan kehittäminen: uusiin sopivimpiin vuokratiloihin siirtymisestä ja kalustamisesta aiheutuvat kustannukset, asiakaspalvelukoulutus koko henkilökunnalle, esimiesten ja työntekijöiden koulutukset, b) prosessit: projektiluontoiset toiminnan kehityshankkeet (LEAN, työntutkimus), robotiikan pilotointi ja käyttöönotto, c) järjestelmät: mahdollisten järjestelmävaihdosten kertaluonteiset kulut mukaan lukien Kipan järjestämät asiakaskoulutukset, johdon raportointijärjestelmän rakentaminen ja tarvittavan raportointityökalun lisensiointi, Kipan työaikakirjausjärjestelmän hankinta ja käyttöönotto ja d) erityishankkeet: asiakastyöryhmien esittämät järjestelmäkehitykset, palvelukeskuksen identifioimat järjestelmien kehittämiset.

2.3 Investoinnit

Kirkon keskusrahaston investoinnit olivat seuraavat:

milj. euroa	2016 (tot)	2017 (tot)	2017 (arvio)	ylitys-/alitus+
Kirkkohallitus	1,8	1,4	4,0	2,6
Kiinteistöt	0	0,1	0,1	0
Keskushallinnon ja koko kirkon yhteiset tietojärj. investoinnit	1,7	1,2	3,8	2,6
Kalusto	0,1	0,1	0,1	0
Hiippakunnat	0,1	0,1	0,2	0,1
Kiinteistöt	0	0,1	0,1	0
Kalusto	0,1	0	0,1	0,1
Yhteensä	1,9	1,5	4,2	2,7

ICT-investoinnit ovat muuttuneet pääosin palveluhankinnoiksi eikä aikaisempien vuosien investointitarvetta ole ollut. Lisäksi Kirjurin ja Kipan kehittämisinvestoinnit ovat pääosin päättyneet ja kehittäminen jatkuu ylläpitoluonteisena. Investointien alempi taso on huomioitu vuoden 2018 talousarviossa.

Kirkon palvelukeskuksen investoinnit sisältyvät Kirkkohallituksen investointeihin ja niitä on kuvattu tarkemmin yllä olevassa luvussa 2.2.

2.4. Kirkon keskusrahaston rahoituslaskelma

milj. euroa	2016 (tot)	2017 (tot)	2017 (arvio)	ylitys+/alitus-
rahavarojen muutos	-11,2	23,0	-0,6	23,6

Rahavarat lisääntyivät vuonna 2017 n. 23 milj. euroa. 31.12.2017 rahavarat olivat 54,2 milj. euroa kirjanpitoarvolla. Rahavarat sisältävät myös omakatteiset rahastot.

Rahoituslaskelma on yhteinen koko kirkon keskusrahastolle, joten rahoituslaskelmaan sisältyy Kirkon palvelukeskuksen tekemä 0,8 milj. euron ylijäämä.

2.5. Toiminnan riskit

Kirkon keskusrahasto arvioi kirkollisverotulojen alenemisen ja siitä seuraavan rahoituspohjan merkittävän heikkenemisen pitkällä aikajänteellä suurimmaksi strategiseksi riskiksi.

3. Kirkkohallituksen esitys tuloksen käsittelystä

Kirkon keskusrahaston tilikauden tulos muodostuu kahdesta osasta, kirkon yhteisen toiminnan tulos ja Kirkon palvelukeskuksen tulos.

Kirkkohallitus esittää, että Kirkon keskusrahaston tilikauden tulos käsitellään seuraavasti:

Tilikauden tulos	15 566 226,73
Rahastosiirrot	-263 955,13
Tilikauden ylijäämä	15 302 271,60

Tilikauden ylijäämä kirjataan oman pääoman lisäykseksi edellisten tilikausien ylijäämään.

KIRKON KESKUSRAHASTO
TULOSLASKELMA 1.1. - 31.12.2017

*) Tilikauden ylijäämä on etumerkillä ”miinus” (-) ja alijäämä on ilman etumerkkiä. Myös tuotot ovat miinusmerkkisiä ja kulut ilman etumerkkiä.

	2017	2016
Korvaukset	-114 272 040,98	-598 165,69
Myyntituotot	-41 413,92	-55 533,14
Maksutuotot	-1 678 665,93	-1 387 266,59
Vuokratuotot	-355 274,77	-382 378,99
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat	-1 316 915,30	-1 447 980,27
Tuet ja avustukset	-483 132,00	-219 297,85
Sijoitustuotot	-929 390,71	-542 660,77
Muut toimintatuotot	-29 319 262,93	-15 435 451,50
Toimintatuotot	-148 396 096,54	-20 068 734,80
Henkilöstökulut	29 877 377,37	31 626 216,42
Palvelujen ostot	20 830 853,28	17 523 855,25
Vuokrakulut	2 418 677,11	2 585 125,21
Aineet ja tarvikkeet	1 104 608,01	1 226 289,85
Annetut avustukset	122 009 419,12	123 574 385,73
Muut toimintakulut	699 204,35	227 318,61
Toimintakulut	176 940 139,24	176 763 191,07
Siirto omakatteiseen rahastoon	59 061,00	69 170,59
TOIMINTAKATE	28 603 103,70	156 763 626,86
Keskusrahastomaksut	-49 153 182,00	-163 905 120,00
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 534 941,08	-924 524,32
VUOSIKATE	-22 085 019,38	-8 066 017,46
Poistot ja arvonalentumiset	6 518 792,65	5 122 978,95
TILIKAUDEN TULOS	-15 566 226,73	-2 943 038,51
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	263 955,13	-98 737,21
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-15 302 271,60	-3 041 775,72

KIRKON KESKUSRAHASTO
TASE 31.12.2017

*) Tilikauden ylijäämä on etumerkillä ”miinus” (-) ja alijäämä on ilman etumerkkiä. Myös tuotot ovat miinusmerkkinä ja kulut ilman etumerkkiä.

	31.12.2017	31.12.2016
Aineettomat oikeudet	10 475 669,45	13 505 709,45
Muut pitkävaikutteiset menot	46 374,37	1 231 850,82
Aineettomat hyödykkeet	10 522 043,82	14 737 560,27
Maa- ja vesialueet	203 883,58	1 093 340,72
Rakennukset	7 396 205,31	9 259 733,36
Kiinteät rakenteet ja laitteet	96 856,50	146 474,78
Koneet ja kalusto	935 996,63	1 322 751,45
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	332 395,29	
Aineelliset hyödykkeet	8 965 337,31	11 822 300,31
Osakkeet ja osuudet	45 919 261,71	45 009 356,54
Sijoitukset	45 919 261,71	45 009 356,54
PYSYVÄT VASTAAVAT	65 406 642,84	71 569 217,12
Muut toimeksiantojen varat	1 949 673,76	1 890 612,76
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 949 673,76	1 890 612,76
Pitkäaikaiset saamiset	509 446,94	199 779,97
Lyhytaikaiset saamiset	8 261 371,98	7 712 365,76
Saamiset	8 770 818,92	7 912 145,73
Osakkeet ja osuudet	38 814 025,06	24 631 027,08
Muut arvopaperit	5 424 582,36	217 044,27
Rahoitusarvopaperit	44 238 607,42	24 848 071,35
Rahat ja pankkisaamiset	9 946 357,57	6 304 747,46
VAIHTUVAT VASTAAVAT	62 955 783,91	40 955 577,30
VASTAAVAA	130 312 100,51	112 524 794,42
Peruspääoma	19 263 417,07	19 263 417,07
Muut omat rahastot	379 008,24	115 053,11
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä	37 048 637,82	34 006 862,10
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	15 302 271,60	3 041 775,72
Oma pääoma	71 993 334,73	56 427 108,00
Toimeksiantojen pääomat	38 954 224,05	38 895 163,05
Lyhytaikainen vieras pääoma	19 364 541,73	17 202 523,37
Vieras pääoma	19 364 541,73	17 202 523,37
VASTATTAVAA	130 312 100,51	112 524 794,42

KIRKON KESKUSRAHASTO
INVESTOINTIOSA 2017 JA SEN TOTEUTUMAVERTAILU

KIRKON KESKUSRAHASTO	Toteutuma 2016	Toteutuma 2017	Talousarvio 2017	Ero
KIRKKOHALLITUS	1 800 535,94	1 381 641,72	4 030 000,00	2 648 358,28
Kiinteistöt	14 196,30	108 841,74	80 000,00	-28 841,74
Käyttöomaisuusosakkeet		3 800,00		
Kalusto	122 868,29	75 689,06	150 000,00	74 310,94
Tietojärjestelmät	1 663 471,35	1 197 110,92	3 800 000,00	2 602 889,08
HIIPPAKUNNAT	83 369,11	147 864,49	190 000,00	42 135,51
Kiinteistöt	27 202,26	85 258,16	120 000,00	34 741,84
Kalusto	56 166,85	62 606,33	70 000,00	7 393,67
Investoinnit yhteensä	1 883 905,05	1 533 306,21	4 220 000,00	2 690 493,79

KIRKON KESKUSRAHASTO
RAHOITUSLASKELMA 1.1. - 31.12.2017 JA SEN TOTEUTUMAVERTAILU

*) Tilikauden ylijäämä on etumerkillä "miinus" (-) ja alijäämä on ilman etumerkkiä. Myös tuotot ovat miinusmerkkisiä ja kulut ilman etumerkkiä.

	Toteutuma 2016	Toteutuma 2017	Talousarvio 2017
Varsinaisen toiminnan ja investointien rahavirta			
Tulorahoitus			
Vuosikate	8 066 017,46	22 085 019,38	3 619 000,00
Tulorahoituksen korjauserät	<u>0,00</u>	<u>-18 616 806,99</u>	<u>0,00</u>
Yhteensä	8 066 017,46	3 468 212,39	3 619 000,00
Investoinnit			
Pysyvien vastaavien myyntitulot		20 700 000,00	
Investointimenot	-1 019 072,64	-1 533 306,21	-4 220 000,00
Sijoitukset	<u>-11 444,88</u>	<u>-906 105,17</u>	<u>0,00</u>
Yhteensä	-1 030 517,52	18 260 588,62	-4 220 000,00
Varsinaisen toiminnan ja investointien nettorahavirta	7 035 499,94	21 728 801,01	-601 000,00
Rahoitustoiminnan rahavirta			
Lainakannan muutokset			
Lyhytaikaisten velkojen muutos	-17 692 094,60	2 162 018,36	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Pitkäaikaisten saamisten muutos	65 670,20	-309 666,97	
Lyhytaikaisten saamisten muutos	-657 793,35	-549 006,22	<u>0,00</u>
Muut maksuvalmiuden muutokset	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>	
	-592 123,15	-858 673,19	
Rahoitustoiminnan nettorahavirta	-18 284 217,75	1 303 345,17	
Rahavarojen muutos	-11 248 717,81	23 032 146,18	-601 000,00
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.			
Rahat ja pankkisaamiset	6 304 747,46	9 946 357,57	
Rahoitusarvopaperit	<u>24 848 071,35</u>	<u>44 238 607,42</u>	
	31 152 818,81	54 184 964,99	39 484 000,00
Rahavarat 1.1.			
Rahat ja pankkisaamiset	6 728 458,84	6 304 747,46	
Rahoitusarvopaperit	<u>35 673 077,78</u>	<u>24 848 071,35</u>	
	42 401 536,62	31 152 818,81	40 085 000,00
Rahavarojen muutos	-11 248 717,81	23 032 146,18	-601 000,00

*) Vuoden 2017 toteuma on esitetty ilman sisäisiä velka- ja saamiseriä.

KIRKON KESKUSRAHASTO**Tuloslaskelma 1.1. - 31.12.2017, toteumavertailu**

*) Tilikauden ylijäämä on etumerkillä "miinus" (-) ja alijäämä on ilman etumerkkiä. Myös tuotot ovat miinusmerkisiä ja kulut ilman etumerkkiä.

	TP edellinen vuosi 2016	TA kuluva 2017	Toteuma 2017	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	-21 229 566,35	-130 169 520,00	-149 535 556,44	19 366 036,44	114,9
Korvaukset	-598 165,69	-114 826 000,00	-114 272 040,98	-553 959,02	99,5
Myyntituotot	-55 533,14	-17 000,00	-41 413,92	24 413,92	243,6
Maksutuotot	-1 387 266,59	-2 373 400,00	-1 678 665,93	-694 734,07	70,7
Kirkon keskusrahaston toimintatuotot		-9 150 000,00		-9 150 000,00	
Vuokratuotot	-382 378,99	-336 550,00	-355 274,77	18 724,77	105,6
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat	-1 447 980,27	-1 045 200,00	-1 316 915,30	271 715,30	126,0
Tuet ja avustukset	-219 297,85	-580 400,00	-483 132,00	-97 268,00	83,2
Sijoitustuotot	-542 660,77	-700 770,00	-929 390,71	228 620,71	132,6
Muut toimintatuotot	-15 435 451,50	-208 700,00	-29 319 262,93	29 110 562,93	14 048,5
Sisäiset tuotot	-1 160 831,55	-931 500,00	-1 139 459,90	207 959,90	122,3
Toimintakulut	177 924 022,62	177 450 520,00	178 079 599,14	-629 079,14	100,4
Henkilöstökulut	31 626 216,42	30 249 650,00	29 877 377,37	372 272,63	98,8
Palkat ja palkkiot	23 900 432,74	23 390 473,00	23 212 638,93	177 834,07	99,2
Henkilösivukulut	8 040 570,88	7 425 077,00	7 376 219,33	48 857,67	99,3
Henkilöstökulujen oikaisuerät	-314 787,20	-565 900,00	-711 480,89	145 580,89	125,7
Palvelujen ostot	17 523 855,25	18 136 600,00	20 830 853,28	-2 694 253,28	114,9
Palvelun ostot - sisäiset	1 160 831,55	861 000,00	1 139 459,90	-278 459,90	132,3
Vuokratulut	2 585 125,21	2 099 320,00	2 418 677,11	-319 357,11	115,2
Aineet ja tarvikkeet	1 226 289,85	967 650,00	1 104 608,01	-136 958,01	114,2
Ostot tilikauden aikana	1 226 289,85	967 650,00	1 104 608,01	-136 958,01	114,2
Annetut avustukset	123 574 385,73	124 294 700,00	122 009 419,12	2 285 280,88	98,2
Muut toimintakulut	227 318,61	841 600,00	699 204,35	142 395,65	83,1
Siirto omakatteeseen rahastoon	69 170,59		59 061,00	-59 061,00	0,0
TOIMINTAKATE	156 763 626,86	47 281 000,00	28 603 103,70	18 677 896,30	60,5
Keskusrahastomaksut	-163 905 120,00	-49 300 000,00	-49 153 182,00	-146 818,00	99,7
Rahoitustuotot- ja kulut	-924 524,32	-1 600 000,00	-1 534 941,08	-65 058,92	95,9
Korkotuotot	-576 743,09	-600 000,00	-290 483,27	-309 516,73	48,4
Sijoituskiinteistöjen ja -huoneistojen tuotot	-815 018,80	-751 045,08	-814 276,02	63 230,94	108,4
Muut rahoitustuotot	-303 169,39	-1 178 954,92	-1 315 500,20	136 545,28	111,6
Arvon muutokset sijoituksista	-501 401,35		134 548,66	-134 548,66	0,0
Korkokulut	203 874,91	0,00	3 551,45	-3 551,45	0,0
Sijoituskiinteistöjen ja -huoneistojen kulut	1 053 765,15	930 000,00	747 217,93	182 782,07	80,3
Muut rahoituskulut	14 168,25	0,00	0,37	-0,37	0,0
VUOSIKATE	-8 066 017,46	-3 619 000,00	-22 085 019,38	18 466 019,38	610,3
Poistot ja arvonalentumiset	5 122 978,95	4 000 000,00	6 518 792,65	-2 518 792,65	163,0
Suunnitelman mukaiset poistot	5 122 978,95	4 000 000,00	6 518 792,65	-2 518 792,65	163,0
TILIKAUDEN TULOS	-2 943 038,51	381 000,00	-15 566 226,73	15 947 226,73	-4 085,6
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-98 737,21	-100 000,00	263 955,13	-363 955,13	-264,0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-3 041 775,72	281 000,00	-15 302 271,60	15 583 271,60	-5 445,6

KIRKON YHTEINEN TOIMINTA**Tuloslaskelma 1.1. - 31.12.2017, toteumavertailu**

*) Tilikauden ylijäämä on etumerkillä ”miinus” (-) ja alijäämä on ilman etumerkkiä. Myös tuotot ovat miinusmerkkisiä ja kulut ilman etumerkkiä.

	TP edellinen vuosi 2016	TA kuluva 2017	Toteuma 2017	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	-14 411 196,37	-120 769 520,00	-139 890 774,37	19 121 254,37	115,8
Korvaukset	-598 165,69	-114 826 000,00	-114 272 040,98	-553 959,02	99,5
Myyntituotot	-55 533,14	-17 000,00	-41 413,92	24 413,92	243,6
Maksutuotot	-1 387 105,73	-2 373 400,00	-1 678 558,71	-694 841,29	70,7
Vuokratuotot	-367 678,99	-336 550,00	-346 074,77	9 524,77	102,8
Kolehdit, keräykset ja lahjoitusvarat	-1 447 980,27	-1 045 200,00	-1 316 915,30	271 715,30	126,0
Tuet ja avustukset	-187 309,77	-580 400,00	-453 926,07	-126 473,93	78,2
Sijoitustuotot	-542 660,77	-700 770,00	-929 390,71	228 620,71	132,6
Muut toimintatuotot	-8 924 861,85	-208 700,00	-19 964 513,53	19 755 813,53	9 566,1
Sisäiset tuotot	-899 900,16	-681 500,00	-887 940,38	206 440,38	130,3
Toimintakulut	168 549 954,41	168 050 520,00	169 245 043,85	-1 194 523,85	100,7
Henkilöstökulut	25 750 859,67	24 669 650,00	24 843 792,39	-174 142,39	100,7
Palkat ja palkkiot	19 496 007,04	19 204 473,00	19 366 486,60	-162 013,60	100,8
Henkilösivukulut	6 530 951,68	6 031 077,00	6 149 115,02	-118 038,02	102,0
Henkilöstökulujen oikaisuerät	-276 099,05	-565 900,00	-671 809,23	105 909,23	118,7
Palvelujen ostot	15 208 095,81	15 506 600,00	18 062 784,06	-2 556 184,06	116,5
Palvelun ostot - sisäiset	597 633,55	301 000,00	582 949,90	-281 949,90	193,7
Vuokrakulut	2 031 420,04	1 519 320,00	1 959 401,91	-440 081,91	129,0
Aineet ja tarvikkeet	1 164 658,99	917 650,00	1 091 686,62	-174 036,62	119,0
Ostot tilikauden aikana	1 164 658,99	917 650,00	1 091 686,62	-174 036,62	119,0
Annetut avustukset	123 574 385,73	124 294 700,00	122 009 419,12	2 285 280,88	98,2
Muut toimintakulut	222 900,62	841 600,00	695 009,85	146 590,15	82,6
Siirto omakatteiseen rahastoon	69 170,59		59 061,00	-59 061,00	0,0
TOIMINTAKATE	154 207 928,63	47 281 000,00	29 413 330,48	17 867 669,52	62,2
Keskusrahastomaksut	-163 905 120,00	-49 300 000,00	-49 153 182,00	-146 818,00	99,7
Rahoitustuotot- ja kulut	-924 570,19	-1 600 000,00	-1 534 941,08	-65 058,92	95,9
Korkotuotot	-576 743,09	-600 000,00	-290 483,27	-309 516,73	48,4
Sijoituskiinteistöjen ja -huoneistojen tuotot	-815 018,80	-751 045,08	-814 276,02	63 230,94	108,4
Muut rahoitustuotot	-303 169,39	-1 178 954,92	-1 315 500,20	136 545,28	111,6
Arvon muutokset sijoituksista	-501 401,35		134 548,66	-134 548,66	0,0
Korkokulut	203 829,04	0,00	3 551,45	-3 551,45	0,0
Sijoituskiinteistöjen ja -huoneistojen kulut	1 053 765,15	930 000,00	747 217,93	182 782,07	80,3
Muut rahoituskulut	14 168,25	0,00	0,37	-0,37	0,0
VUOSIKATE	-10 621 761,56	-3 619 000,00	-21 274 792,60	17 655 792,60	587,9
Poistot ja arvonalentumiset	5 122 978,95	4 000 000,00	6 447 107,68	-2 447 107,68	161,2
Suunnitelman mukaiset poistot	5 122 978,95	4 000 000,00	6 447 107,68	-2 447 107,68	161,2
TILIKAUDEN TULOS	-5 498 782,61	381 000,00	-14 827 684,92	15 208 684,92	-3 891,8
Rahastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-98 737,21	-100 000,00	263 955,13	-363 955,13	-264,0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-5 597 519,82	281 000,00	-14 563 729,79	14 844 729,79	-5 182,8

KIRKON PALVELUKESKUS**Tuloslaskelma 1.1. - 31.12.2017 toteumavertailu**

*) Tilikauden ylijäämä on etumerkillä "miinus" (-) ja alijäämä on ilman etumerkkiä. Myös tuotot ovat miinusmerkkisiä ja kulut ilman etumerkkiä.

	TP edellinen vuosi 2016	TA kuluva 2017	Toteuma 2017	Yli-ali	T-%
Toimintatuotot	-6 818 369,98	-9 400 000,00	-9 644 782,07	244 782,07	102,6
Maksutuotot	-160,86		-107,22	107,22	0,0
Kirkon keskusrahaston toimintatuotot		-9 150 000,00		-9 150 000,00	
Vuokratuotot	-14 700,00		-9 200,00	9 200,00	0,0
Tuet ja avustukset	-31 988,08		-29 205,93	29 205,93	0,0
Muut toimintatuotot	-6 510 589,65		-9 354 749,40	9 354 749,40	0,0
Sisäiset tuotot	-260 931,39	-250 000,00	-251 519,52	1 519,52	100,6
Toimintakulut	9 374 068,21	9 400 000,00	8 834 555,29	565 444,71	94,0
Henkilöstökulut	5 875 356,75	5 580 000,00	5 033 584,98	546 415,02	90,2
Palkat ja palkkiot	4 404 425,70	4 186 000,00	3 846 152,33	339 847,67	91,9
Henkilösivukulut	1 509 619,20	1 394 000,00	1 227 104,31	166 895,69	88,0
Henkilöstökulujen oikaisuerät	-38 688,15		-39 671,66	39 671,66	0,0
Palvelujen ostot	2 315 759,44	2 630 000,00	2 768 069,22	-138 069,22	105,2
Palvelun ostot - sisäiset	563 198,00	560 000,00	556 510,00	3 490,00	99,4
Vuokrakulut	553 705,17	580 000,00	459 275,20	120 724,80	79,2
Aineet ja tarvikkeet	61 630,86	50 000,00	12 921,39	37 078,61	25,8
Ostot tilikauden aikana	61 630,86	50 000,00	12 921,39	37 078,61	25,8
Muut toimintakulut	4 417,99		4 194,50	-4 194,50	0,0
TOIMINTAKATE	2 555 698,23	0,00	-810 226,78	810 226,78	0,0
Rahoitustuotot- ja kulut	45,87				
Korkokulut	45,87				
VUOSIKATE	2 555 744,10	0,00	-810 226,78	810 226,78	0,0
Poistot ja arvonalentumiset			71 684,97	-71 684,97	0,0
Suunnitelman mukaiset poistot			71 684,97	-71 684,97	0,0
TILIKAUDEN TULOS	2 555 744,10	0,00	-738 541,81	738 541,81	0,0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 555 744,10	0,00	-738 541,81	738 541,81	0,0

Tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimista koskevat periaatteet

Kirkon keskusrahasto on erityisellä lailla perustettu julkisoikeudellinen yhteisö. Kirkon keskusrahaston kirjanpidossa ja tilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan hyvää kirjanpito-tapaa ja soveltuvien osin kirjanpitolakia.

Pysyvät vastaavat ja poistot

Vuoden 1998 jälkeen hankitut aineelliset ja aineettomat hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Poikkeuksen muodostaa eläke-toiminta, jossa aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenot kirjataan suoraan kuluksi. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu tasapoistoina kohteen taloudellisen vaikutusajan perusteella. Kirkon keskusrahaston siirtyessä Kirkon palvelukeskuksen asiakkaaksi 1.1.2014 käyttöomaisuuserittelystä jätettiin pois loppuun poistetut hyödykkeet.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Rahoitusomaisuusarvopaperit sekä pitkäaikaiset sijoitukset on arvostettu hankintameno-noon tai sitä alempaan tilinpäätöspäivän markkinahintaan. Myyntivoittojen ja myynti-tappioiden määrittelyssä on käytetty hankintahinta-arvona keskihintaa.

Kiinteistöomaisuuden arvostus

Kiinteistöomaisuus on arvostettu hankintameno-noon tai tätä alempaan käypään arvoon. Tilinpäätöksessä 2017 ei ole tehty kiinteistöihin kohdistuvia arvonalennuksia.

**Tilinpäätöksen
liitetieto**

Kirkon keskusrahaston henkilöstökulut	2017	2016
Palkat ja palkkiot	23 212 639	23 900 433
Eläkekulut	6 442 697	6 634 486
Muut henkilösivukulut	933 523	1 406 084
Yhteensä	30 588 859	31 941 003
Koulutus	174 181	286 088
Työterveyshuolto	502 139	478 721
Virkistystoiminta	29 229	28 766
Henkilöstön muistaminen	6 683	5 849
Yhteensä	712 232	799 424
Sairausvakuutuskorvaukset (oikaisuerä)	-176 299	-150 333
Tapaturmakorvaukset		
Muut		
Yhteensä	-176 299	-150 333

Avustukset seurakunnille	2017	2016
Verotulojen täydennys	1 111 615	1 171 815
Hark.varaiset toiminta-avustukset	565 039	502 000
KIPA - avustukset	429 681	457 305
Rakennusavustukset	908 776	1 658 069
Rakennusavustukset valtion rahoituksesta	4 853 178	4 697 150
Muut avustukset	13 710	26 907
Yhteensä	7 881 999	3 816 096

TASEEN LIITETIETO

POISTOSUUNNITELMA

Hyödykeryhmä	Poistoaika
Aineettomat hyödykkeet	
Aineettomat oikeudet	
Atk-ohjelmistot ja -projektit	3 v.
Laajat ja pitkävaikutteiset atk-ohjelmistot ja -projektit	5 - 10 v.
Kirjuri ja siihen liittyvät tietojärjestelmät	10 v.
Kirkon palvelukeskuksen tietojärjestelmät	7 v.
Muut aineettomat oikeudet	5 v.
Muut pitkävaikutteiset menot	
Muut pitkävaikutteiset menot	3 - 5 v.
Ennakkomaksut	
Ennakkomaksut	Ei sumupoistoja
Aineelliset hyödykkeet	
Maa- ja vesialueet	Ei sumupoistoja
Rakennukset ja rakennelmat	
Toimitilarakennukset	30 v.
Asuinrakennukset	30 v.
Vapaa-ajan rakennukset	20 v.
Muut rakennukset ja rakennelmat	10 v.
Rakennusten koneet ja laitteet	10 v.
Koneet ja kalusto	
Kuljetusvälineet ja liikkuvat työkonet	7 v.
Atk-laitteisto	3 v.
Muut koneet ja kalusto	5 v.
Muut aineelliset hyödykkeet	
Urut	15 v.
Sakraali-, arvo- ja taide-esineet	Ei sumupoistoja
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	
Ennakkomaksut	Ei sumupoistoja
Keskeneräiset työt ja hankinnat	Ei sumupoistoja

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIETO

Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet sekä poistot

Kirkon keskusrahaston eläketoiminnassa aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenot kirjataan kaikki kuluksi.

Kirkon keskusrahaston muussa toiminnassa aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenoista tehtävät poistot perustuvat poistosuunnitelmaan.

Kirkon keskusrahaston taseeseen aktivoidaan sellaiset aineelliset ja aineettomat hyödykkeet, joiden hankintahinta ylittää kirkolliskokouksen päättämän 15 000 euron aktivointirajan. Aineellisiin hyödykkeisiin merkitään myös kaikki ensikertainen ja perusparannusten yhteydessä tapahtuva kalustaminen hankintojen yhteissumman ylittäessä aktivointirajan.

Käytettävä poistomenetelmä on tasapoisto. Käyttöönottovuodelta omaisuushankinnoista lasketaan koko vuoden poisto käyttöajasta riippumatta. Suunnitelman mukaisia poistoja on laskettu 1.1.1999 alkaen. Kirkon palvelukeskuksen aineettomien hyödykkeiden osalta poistosuunnitelmaa muutettiin siten, että Kirkon palvelukeskuksen aineettomat oikeudet poistetaan seitsemässä vuodessa.

Muutokset aineellisissa ja aineettomissa hyödykkeissä 1.1.- 31.12.2017.

	Aineettomat hyödykkeet	Maa- ja vesi- alueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2017	13 505 709,45	1 093 340,72	9 406 208,14	1 322 751,45	1 231 850,82	26 559 860,58
Lisäykset	2 382 587,37		788 503,75		378 769,66	2 318 009,96
Vähennykset		-889 457,14	-1 982 239,62		-1 231 850,82	-4 103 547,58
Hankintameno 31.12.2017	15 888 296,82	203 883,58	8 212 472,27	1 322 751,45	378 769,66	24 774 322,96
Sumupoistot tilikaudelta	-5 412 627,37		-719 410,46	-386 754,82		-6 518 792,65
Hankintajäännös 31.12.2017	10 475 669,45	203 883,58	7 493 061,81	935 996,63	378 769,66	19 487 381,13

*) Keskeneräisten hankintojen hankintajäännöksessä on mukana keskeneräisiä aineettomia oikeuksia 46 374,37 euroa.

TASEEN LIITETIETO

Arvopapereiden kirjanpitoarvojen ja markkina-arvojen erotus

Kirkon keskusrahasto		31.12.2017	31.12.2016
Sijoitukset (pitkääaikaiset)			
<i>Osakkeet ja osuudet</i>			
	Markkina-arvo	74 877	Markkina-arvo 71 077
	Kirjanpitoarvo	74 877	Kirjanpitoarvo 71 077
	Erotus	0	Erotus 0
Rahoitusarvopaperit			
<i>Osakesijoitukset</i>			
	Markkina-arvo	15 830 917	Markkina-arvo 8 443 663
	Kirjanpitoarvo	13 734 540	Kirjanpitoarvo 6 498 949
	Erotus	2 096 377	Erotus 1 944 714
<i>Korkosijoitukset</i>			
	Markkina-arvo	14 393 106	Markkina-arvo 7 040 132
	Kirjanpitoarvo	13 731 427	Kirjanpitoarvo 6 626 796
	Erotus	661 679	Erotus 413 336
<i>Rahamarkkinasijoitukset</i>			
	Markkina-arvo	4 205 399	Markkina-arvo 1 354
	Kirjanpitoarvo	4 205 399	Kirjanpitoarvo 1 354
	Erotus	0	Erotus 0
<i>Muut arvopaperit</i>			
	Markkina-arvo	1 036 815	Markkina-arvo 0
	Kirjanpitoarvo	1 001 134	Kirjanpitoarvo 0
	Erotus	35 681	Erotus 0

TASEEN LIITETIETO

SAAMISET JA VELAT		Kirkon yhteinen toiminta		Kirkon palvelukeskus		Kirkon keskusrahasto yhteensä	
		31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Saamiset	Pitkäaikaiset						
	Lainasaamiset	108 780,27	112 755,03			108 780,27	112 755,03
	Muut saamiset	400 666,67	87 024,94			400 666,67	87 024,94
		509 446,94	199 779,97			509 446,94	199 779,97
	Lyhytaikaiset						
	Myyntisaamiset	5 338 033,52	5 348 709,03	1 048 382,66	756 743,53	6 386 416,18	6 105 452,56
	Muut saamiset	457 212,14	1 294 346,08	1 675,02	17 567,20	458 887,16	1 311 913,28
	Siirtosaamiset	1 557 046,58	409 295,37	-140 977,94	-114 295,45	1 416 068,64	294 999,92
		7 352 292,24	7 052 350,48	909 079,74	660 015,28	8 261 371,98	7 712 365,76
Velat	Lyhytaikaiset						
	Saadut ennakot	612 883,90	609 974,47			612 883,90	609 974,47
	Ostovelat	2 164 608,55	1 210 585,50	255 171,32	373 170,99	2 419 779,87	1 583 756,49
	Muut velat	546 270,89	915 875,35	775 276,49	636 570,73	1 321 547,38	1 552 446,08
	Siirtovelat	14 369 070,82	12 620 552,87	641 259,76	835 793,46	15 010 330,58	13 456 346,33
		17 692 834,16	15 356 988,19	1 671 707,57	1 845 535,18	19 364 541,73	17 202 523,37
Sisäiset	Pitkäaikaiset saamiset		19 711 798,61				19 711 798,61
	Lyhytaikaiset saamiset	574 317,50	1 604 419,21			574 317,50	1 604 419,21
		574 317,50	21 316 217,82			574 317,50	21 316 217,82
	Pitkäaikaiset velat				19 711 798,61		19 711 798,61
	Lyhytaikaiset velat	574 317,50	1 604 419,21			574 317,50	1 604 419,21
		574 317,50	1 604 419,21	0,00	19 711 798,61	574 317,50	21 316 217,82

TASEEN LIITETIETO

OMA PÄÄOMA 31.12.2017	Pääoma 1.1.2017	Lisäys	Vähennys	Pääoma 31.12.2017
KIRKON YHTEINEN TOIMINTA				
Peruspääoma				
Peruspääoma	19 263 417,07			19 263 417,07
Sidotut rahastot				
Tekijänoikeusrahasto	0,00	260 192,70		260 192,70
KDY/Saarikon rahasto	959,41			959,41
Kirkon musiikkijuhlien rahasto	114 093,70	3 762,43		117 856,13
Edellisten tilikausien ylijäämä	56 831 953,87			56 831 953,87
Tilikauden yli/alijäämä		14 563 729,79		14 563 729,79
KIRKON YHTEINEN TOIMINTA YHTEENSÄ	76 210 424,05	14 827 684,92	0,00	91 038 108,97
KIRKON PALVELUKESKUS	-19 783 316,05	738 541,81		-19 044 774,24
KESKUSRAHASTO YHTEENSÄ	56 427 108,00	15 566 226,73	0,00	71 993 334,73

Yhteiseen toiminnan pääomaan ja pääoman lisäykseen sisältyvät seuraavat omakatteiset rahastot:

MUUT OMAKATTEISET RAHASTOT				
Diakoniarahasto	1 897 130,07		113 954,04	1 783 176,03
Kansainvälisten ja ekum.yht.rahasto	4 342 366,79	260 842,70		4 603 209,49
Turun arkkihp:n tuomiokapitulin rah.	926 895,35	50 513,06		977 408,41
Tampereen hpk:n tuomiokapitulin rah.	1 528 482,09	81 342,70		1 609 824,79
Oulun hpk:n tuomiokapitulin rah.	188 765,13	2 638,28		191 403,41
Mikkelin hpk:n tuomiokapitulin rah.	751 033,79	45 634,33		796 668,12
Porvoon hpk:n tuomiokapitulin rah.	720 979,32	38 862,82		759 842,14
Kuopion hpk:n tuomiokapitulin rah.	569 318,37	18 277,44		587 595,81
Lapuan hpk:n tuomiokapitulin rah.	808 961,44	93 541,30		902 502,74
Helsingin hpk:n tuomiokapitulin rah.	815 300,06	42 917,82		858 217,88
Espoon hpk:n tuomiokapitulin rah.	656 643,31		10 185,81	646 457,50
MUUT OMAKATTEISET RAHASTOT YHT.	13 205 875,72	634 570,45	124 139,85	13 716 306,32

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIETO

Vastuusitoumukset

Laskennallinen osuus eläkevastuusta

Evankelis-luterilaisen kirkon eläkevastuu on laskettu täyden rahastoinnin periaatteen mukaisesti noudattaen evankelis-luterilaisen kirkon eläkelakia (KiEL) sekä soveltuvin osin työntekijäin eläkelain (TEL) rekisteröidyn lisäeläketurvan ja työntekijäin eläkelain (TyEL) laskuperusteita. Lähtökohtana ovat olleet vakuutustoimessa yleisesti hyväksytyt maattiset mallit ja laskentaperiaatteet.

Eläkevastuu on laskettu yksilöllisesti jokaiselle KiEL:n piirissä eläkettä joskus työhistoriansa aikana kartuttaneelle henkilölle, olipa tämä jo eläkkeellä, KiEL:n mukaisessa työssä tai työstä eronnut, mutta ei vielä eläkkeellä. Laskenta on tehty ns. prospektiivisella menetelmällä eli laskettu jokaiselle henkilölle laskentahetkeen mennessä KiEL:n piirissä karttuneista eläkeoikeuksista pääoma-arvot diskonttaamalla tulevaisuudessa maksettavat eläkkeet laskentahetkeen. Laskennassa on käytetty TyEL-perusvakuutuksen kuolevuutta ja työkyvyttömyysalkavuuksia.

Diskonttauskorkona on käytetty 2,7 prosenttia, jonka on katsottu olevan tulevien ansiotasomuuksien ja eläkkeiden indeksikorotusten ylittävä reaalikorko.

Kevan tekemän eläke-ennusteen mukaan kirkon eläkevastuu vuoden 2017 lopussa on 4 630,6 M€ (2016: 4 561,8 M€).

Kirkon eläkerahaston suuruus 31.12.2017 on 1 542,2 M€ (2016: 1 423,5 M€), joten koko kirkon eläkevastuuvajaus on 31.12.2017 on 3 088,4 M€ (3 138,3 M€).

Koko kirkon palkkasumma vuonna 2017 oli 498,2 M€ ja Kirkon keskusrahaston oma palkkasumma 23,2 M€. Näin ollen Kirkon keskusrahaston laskennallinen osuus kattamattomasta eläkevastuusta on 143,8 M€.

Vuokravastuut

Kirkon keskusrahastolla on vuokravastuu seuraavien hiippakuntien tuomiokapitulien tilavuokrauksesta: Helsinki, Espoo, Turku ja Tampere. Lisäksi keskusrahastolla on vuokravastuu Porvoon ja Helsingin piispojen asunnoista sekä Kirkon tutkimuskeskuksen toimitiloista Tampereella ja Lapuan kapitulin vuokraamasta toimitilasta Jyväskylässä, toimitiloista Seinäjoella ja Lapualla.

Kirkon palvelukeskus (Kipa) on aloittanut toimintansa Oulussa vuonna 2011. Kirkon keskusrahasto on vuokrannut tilat palvelukeskuksen käyttöön Oulun seurakuntayhtymältä. Lisäksi Porvoosta on vuokrattu toimitilat Kipan toiminnalle. Kirkkohallituksen tietohallinnon käyttöön on vuoden 2016 alusta vuokrattu tilat Seinäjoelta.

Vuokrasopimuksista osa on määräaikaista: Espoon tuomiokapituli vuoteen 2024 asti, Helsingin tuomiokapituli vuoteen 2021 asti ja Porvoon piispan asunto vuoteen 2034 asti. Kirkon palvelukeskukselle Porvoossa toimitilat on vuokrattu 10 vuoden määräaikaisella sopimuksella ja Lapualla vuoden 2018 alussa on vuokrattu toimitila kolmen vuoden määräaikaisella sopimuksella. Toimitilat Lapuan kapitulille on vuokrattu toistaiseksi olevalla sopimuksella kesällä 2015. Määräaikaisten sopimusten vuokravastuu on vuositasolla keskimäärin 762 000 euroa, 1-5 vuoden aikavälillä 1 798 000 euroa ja viiden vuoden jälkeen 818 000 euroa.

Toistaiseksi voimassa olevia sopimuksia ovat Turun, Tampereen ja Lapuan tuomiokapitulin vuokrasopimukset sekä Lapuan kapitulin Jyväskylän toimipisteen ja Kirkon Palvelukeskuksen Oulun vuokrasopimukset. Lisäksi toistaiseksi voimassa olevia ovat Helsingin piispan käyttöön vuokrattu asunto, Tampereen tutkimuskeskuksen tilat, Lapuan kapitulin tilat Seinäjoella sekä Kirkkohallituksen tietohallinnon käyttöön vuokratut tilat Seinäjoella. Näiden toistaiseksi voimassa olevien vuokrasopimusten vuokravastuu on vuositasolla 1 002 000 euroa.

Laitteiden vuokra- ja leasing-vastuut

Laitteiden vuokra- ja leasing-vastuita oli seuraavasti:

	31.12.2018	31.12.2017
Vastuut seur. 12 kk	113 663,56	55 048,43
Vastuut yhteensä 1-5 v.	47 095,85	97 587,73

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIETO
Kirkon keskusrahasto

Luettelo kirjanpidosta ja aineistosta

Varsinaiset kirjanpitokirjat

Tilinpäätös ja toimintakertomus
Päiväkirja
Pääkirja
Tuloslaskelma
Tase

Apukirjat

Kassakirjanpito
Ostoreskontra
Laskutus ja myyntireskontra
Kolehtikirjanpito
Vuokra- ja vastikekirjanpito
Palkkakirjanpito
Matkalaskukirjanpito
Käyttöomaisuuskirjanpito

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIETO
Kirkon keskusrahasto

Nro-sarja	Tositelaji
-----------	------------

Kassa- ja muistiotositteet

1	AB	Kirjanpitosite - peruutus/kuittaus
1	SA	Kipan muistiotosite
1	SK	Seurakunnan muistiotosite
1	SR	Sijoituskirjanpidon muistiotosite
1	SZ	Muistion peruutus
1	TO	Tiliote
1	ZM	Kirjanpitosite - M2 matkalaskuohjelmasta kirjanpitoliiittymä

Myyntilaskut

18	DA	Asiakastosite
18	DG	Asiakkaat - hyvitys
14	DZ	Asiakkaat - maksu
9	RV	Laskun siirto

Ostolaskut

19	KA	Toimittajatosite
19	KG	Toimittajat - hyvitys
19	KR	Toimittajat - lasku
15	KZ	Toimittajat - maksu
19	TM	Matkalasku ostoreskontra

Käyttöomaisuus

1	AA	Käyttöomaisuuskirjaus
3	AF	Poistokirjaus
1	AZ	Purku käyttöomaisuuteen

Palkat

1	PA	Palkkatosite
1	PV	Lomapalkkavaraus

Käytetyt tositenumerot

90000000	99999999
1000000	1999999
3000000	3999999
14000000	14999999
15000000	15999999
18000000	18999999
19000000	19999999

Numerosarjan tila

90011834
1007359
3000017
14011273
15016975
18000032
19018790

Toimintakertomuksen sekä tilinpäätöksen 31.12.2017 allekirjoitukset

Helsingissä 27. helmikuuta 2018

Kirkon keskusrahasto

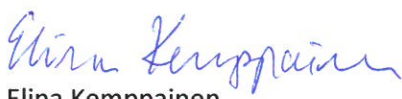
Kari Mäkinen

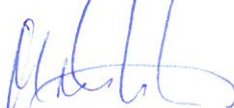
Pekka Heikkilä

Tarja Kantola

Elina Kemppainen

Matti Ketonen

Aulikki Mäkinen

Simo Peura

Risto Rasimus

Matti Repo

Kalervo Salo

Pirjo Sariola

Heikki Sorvari

Åsa A. Westerlund

Vuokko Vänskä

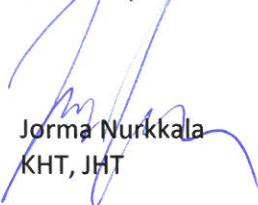
Leena Rantanen

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä 27. maaliskuuta 2018

KPMG Oy Ab

Jorma Nurkkala
KHT, JHT

Tilintarkastuskertomus

Kirkolliskokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Kirkon keskusrahaston (y-tunnus 0118950-3) hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2017. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti sekä antaa oikeat ja riittävät tiedot tilikauden toiminnasta, taloudesta, taloudellisesta kehityksestä ja taloudellisista vastuista Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiimme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*. Olemme riippumattomia keskusrahastosta niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme. Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonamme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen velvollisuudet

Kirkkohallitus vastaa tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Kirkkolain säännösten mukaisesti sekä soveltuvin osin Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Kirkkohallitus vastaa myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka se katsoo tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Kirkkohallitus on tilinpäätöstä laatiessaan velvollinen arvioimaan keskusrahaston kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvin tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos keskusrahasto aiotaan purkaa tai sen toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntonamme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntonamme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon keskusrahaston sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä keskusrahaston kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei keskusrahasto pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoidimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Kirkkohallitus vastaa muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen sisältyvän informaation. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

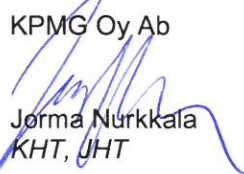
Velvollisuutenamme on lukea toimintakertomukseen sisältyvä informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko toimintakertomukseen sisältyvä informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomukseen sisältyvässä informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Helsingissä 27. maaliskuuta 2018

KPMG Oy Ab

Jorma Nurkkala
KHT, JHT